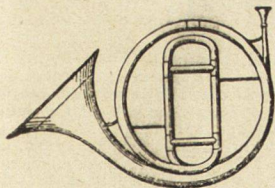

Жордометъръ, гр. — инструментъ за измѣрване силата на струнитъ.

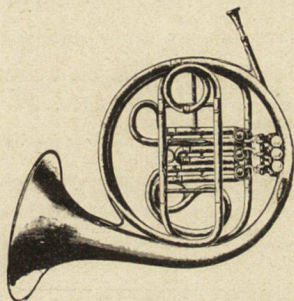
Жорна, ит. *corn*, фр. *cor*, нѣм. и англ. *Horn* — е она меденъ, духовъ инструментъ, който е най-важнѣи и най-приятенъ отъ медната група.

Безвентилова (естествена) хорна

Безвентилната Х. е естественъ инструментъ, или **валдхорна**, при който тонътъ се получава чрезъ вдъхването, съ устнитъ на свиреца, въздухъ, презъ единъ металически или отъ слонова костъ направенъ мундщюкъ, въ цевъта, дето задържаната въздушна струя започва да трепти, и се произвежда тона. Първитъ естествени Х-ни сж били правени въ Es, и на тѣхъ се получаватъ — основния тонъ Es и обертонове: Es B es g b des¹ f¹ g¹ as¹ b¹ c² des² d² e² f² g². За да се получатъ и други тонове — свирецътъ трѣбва да запуши съ дѣсната ржка половината, третината или цѣлата, разширена, фуниовидна частъ. Полученитъ по този начинъ тонове иматъ съвсемъ различенъ тембъръ отъ естественитъ. Съ поставянето на два вентила — отъ Щьолцелъ презъ 1813 — тоновиятъ обемъ на валдхорната се увеличава съ единъ тонъ надолу, и съ това става възможно и всички тонове да се надуватъ като естествени. Затлеръ и Мюлеръ поставятъ (1830) третия вентилъ, и Х. приема своята сегашна форма: получаватъ се всички тонове на хроматическата гама, и се уеднаквява тембъра. Има два вида вентили: помпови и въртящи се. Основнитъ строеве на Х-та сж: F, E и Es, а въ най-ново време се строятъ и високи В. хорни. Сега се правятъ, главно, първиятъ и последниятъ строеве, но хорната въ F. се предпочита,

защото има мекъ и нѣженъ тонъ, докато високата въ В има откритъ и твърдъ тонъ. Съ поставянето вентилитъ на Х-та, истинскитъ звуковъ характеръ, не ще съмнение, е малко пострадалъ, но за това пкъ техническитъ възможности, които разкриватъ вентилитъ Х-ни, сж толкова голѣми, че изгупватъ тази загуба. Тоновиятъ обемъ на хорната е хроматически, отъ Fis до c³ (пише се), а звучи отъ H до f². До c³ достигатъ само Х-ни въ Es, E и F строй, докато високитъ G, As, A и B Х-ни достигатъ най-много до g². Тонътъ на Х-та подхожда за мѣста съ меланхоличенъ характеръ, а сжщо и за ловджийски фанфари. Тя, като соловъ инструментъ, и въ ансамбълъ — има голѣмо приложение.

Вентилова хорна

въ оркестра. Особено предпочитание къмъ Х-та сж имали, и сж ѝ възлагали благодарна роля: Бетховенъ, Веберъ, Майерберъ, Вагнеръ и, въ най-ново време, Рихардъ Щраусъ.

Хорнбостелъ, Ерихъ М. фонъ — Hornbostel, Erich M. von — музикаленъ изследвателъ и тонъ-психологъ, род. 25 февр. 1877 въ Виена, кждето е училъ въ университетта философия и естествени науки, а сжщо и въ Хайделбергския университетъ, после училъ при Шумпфъ въ Берлинъ — музикознание и тонпсихология, сега е професоръ въ Берлинския университетъ, и ржководителъ на фонограмния архивъ при Берлинската висша музикална